

Наказ «Сутінку» - «тримати Савур-Могили будь-якою ціною!»

Висота 277 «Савур-Могила» стала знаменитою під час Другої світової війни - вона була ключовою позицією німецької оборони на «Міус-фронті». При її штурмі загинуло в повному складі кілька радянських дивізій. Висота зберегла своє стратегічне значення і під час російсько-української війни. Прямий огляд в ясну погоду - до 40 кілометрів, а стовпи пилу від руху військових колон дозволяють виявляти противника на ще більшу дистанцію. Саме після взяття Савур-Могили та облаштування там наглядового поста російські артилерійські коректувальники зуміли фактично заблокувати всі пересування на дорогах і відрізати від початання 24-у, 72-у механізовані і 79-у аеромобільну бригади в секторі «Д».

Стратегічна висота

Виведення наших військ було можливе тільки в разі захоплення Савур-Могили. Висота мала стратегічне значення для всієї обстановки на прикордонній ділянці фронту, і кращі загоны російських і кавказьких найманців «ДНР» були кинуті на її оборону. Вони діяли за потужної вогневої підтримки російської артилерії, яка безкарно билася по наших військах з територій РФ - висота знаходиться в зоні ураження. Висота прикривалася російською ППО - російські винищувачі патрулювали вздовж кордону, і 24 липня збили над Савур-Могилою два українських штурмовики Су-25. Для захоплення стратегічного пункту українське командування вперше у війні застосувало найпотужніший на озброєнні ЗСУ засіб вогневого ураження - 28 липня по висоті було завдано удар двома оперативно-тактичними ракетами «Точка-У» 19-ї ракетної бригади. Підозріли 51-ї механізованої, 25-ї повітряно-десантної та 95-ї аеромобільної бригад 28 липня зав'язали бій з захоплення висоти, але тільки 3 серпня нарешті повністю відбили висоту у російських найманців. Противник бився за висоту відчайдушно і сил не шадив.

Проте утримати висоту було вкрай складно. На вершині гори було всього кілька невеличких укриттів. А російська артилерія вела масований обстріл і принципно за допомогою безпілотників билася по укриттях. Українські підрозділи займали гору, але втрималися під шквальним обстрілом було наймовірніше важко. Село Петрівське біля підніжжя Савур-Могили було зайняте нашим підрозділом, однак сама гора перебувала під постійним шквальним вогнем російської артилерії, яка чергувала з атаками загонів російських і кавказьких найманців. Російські танки, снайпери, гранатометники були прямою наводкою.

«Крутий мужик»

Але командування антитерористичною опе-

з біографії:

Ігор Володимирович Гордійчук народився 12 листопада 1972 у селі Залізняк Корецького району Рівненської області. Навчався в Київському інституті Сухопутних військ Національної академії оборони України, закінчив з відзнакою факультет підготовки офіцерів оперативно-тактичного рівня. Полковник Збройних сил України, офіцер Головного командного центру Генерального штабу України.

рацією прийняло рішення утримувати висоту. Справа в тому, що російські колони на південному фланзі знаходилися в полі зору спостерегачів із Савур-Могили, і наносити їм вогневе ураження було можливо, тільки якщо вершина знаходиться в наших руках. Командувач антитерористичною операцією Віктор Муженко прийняв рішення: висоту взяти під контроль за ту взяти під контроль за будь-яку ціну. Для виконання цього завдання був потрібен командир, який зуміє мотивувати бійців і організувати оборону та коригування вогню у смертельно небезпечних умовах, при величезній перевазі противника у вогневих засобах. І особито Муженко прийняв рішення направити на Савур-Могили командира, який був у нього в штабі і якому він абсолютно довіряв - Ігоря Гордійчука. Учасник багатьох бойових спецоперацій на фронті був відомий багатом в АТО за позивним «Сутінок».

12 серпня розвідники Гордійчука у складі 14 чоловік з групи спеціального призначення «Крим» прорвалися на Савур-Могили, взяли під контроль спостережний пункт на вершині і приступили до коригування артвогню. Противник миттєво оцінив загрозу. Для знищення українського загону було притягнуто великі сили російської артилерії і загони найманців з бронетехнікою. Постійними шквальними артіалютами противника була введена з ладу апаратура зв'язку. Гордійчук продовжив коригування вогню телефоном. Зв'язок працював дуже погано, але в деяких точках гори можна було передавати дані звичайним мобільником. Група Гордійчука перебувала під постійним вогнем важкої артилерії, і майже щодня піхота

противника штурмувала вершину.

Укриття рятували життя, але від близьких розривів біллі отримували поранення і особливо сильні контузії. Гордійчук також неодноразово був контужений, але позиції не кидав, тільки іноді він «відключався» у бліндажі, але потім відновлювався. Денні штурми іноді відбивалися за допомогою артилерійської підтримки, але російської підтримки, але нерідко тільки за допомогою стрілецької зброї і гранатометів. Найманці шість разів пробували захопити Савур-Могили вночі. Захисники вершини витримали безліч боїв на ближній дистанції. Завдяки грамотному організованій обороні і рівню індивідуальній підготовці наші бійці несли мінімальні втрати.

Один із товаришів по службі Гордійчука полковник В. згадує: «Ми розуміли, наскільки відчайдушним було становище на Савур-Могили. Гордійчук просив у нас тільки боєприпаси і таблетки від головного болю - під постійним обстрілом артилерії всі захисники були контужені. Це було наймовірніше. З 12 серпня загін Гордійчука майже без сну безперервно відбивав штурми».

18 серпня стало очевидно, що межа людських можливостей є навіть у цих залізних людей. Бійцям на Савур-Могили було потрібне підкріплення. Задачу провести допомогу на Савур-Могили отримав офіцер штабу десантних військ полковник Петро Потехін. Тим часом обстановка загострилася - маленьку групу українських військ в Петровському і на висоті 277 від найближчих українських позицій відділяло понад 30 кілометрів території, контрольованої диверсійними групами противника. Обстановка в секторі «Д» вже давно

вийшла з-під контролю командування АТО.

Десантник 25-ї бригади Денис Міщенко, який захищав Савур-Могили, згадує, як боролася наша війна: «У полях навколо гори була велика кількість груп бойовиків, знищених при відбитті атак на висоту. В околицях висоти розкидана величезна кількість кинутого ними спорядження, зброї, боєприпасів. Під Савур-Могилою була мертва зона. Запах просто жахливий. У них не виходило нас взяти. І за це російська артилерія громила нас цілодобово. Це було некло».

Із 20-го серпня призначений район по-суті кордонний район по-суті був вже зайнятий загонами російських найманців, які діяли за підтримки російської артилерії. Захисники Савур-Могили знаходилися у доволно оточенні - найближчі наші позиції були вже в 40 кілометрах. Однак загін українських спецзав'язків продовжував триматися. Сержант Сергій Стегарь з 25-ї бригади, який також до кінця захищав Савур-Могили, розповідає: «Гордійчук казав нам: ви - десантники, ви повинні стояти до кінця. Ворог наступає, всі хто бореться - всі на передовій, а в тил біжать один... Ми не повинні розраховувати на допомогу - ми зобов'язані виконувати свій обов'язок. Крутий мужик».

23 серпня вдень російські війська почали наступ на південному фланзі в секторі «Д». 24-го вранці «Сутінок» продовжував передачу відомостей про численні колони російських військ, які наводили район Савур-Могили. Але за переданими координатами наша артилерія вже не могла завдати ударів - їй довелося відійти від Савур-Могили під ударами регулярних російських військ.

Постійні масовані артилерійські бомбардування Савур-Могили тривали - російські війська просто засипали висоту снарядами і ракетами. Бійці говорили Гордійчуку, що утримання висоти в такому глибокому тилу противника, без артиле-

рійської підтримки недоцільне. Але «Сутінок» без наказу командувача АТО не мав наміру відступати. І група спецназу «Крим», група спецназу «Крим», група десантників 25-ї бригади продовжували виконувати бойове завдання. Наказ на відхід із Савур-Могили надійшов ввечері 24-го серпня. До того часу стало ясно, що Савур-Могила знаходиться в шльонку кільці. Машини 3-го полку спецназу, яка прорвалася, щоб врятувати поранених, була розстріляна російськими найманцями в Петровському. Один поранений, Іван Журавльов, потрапив у полон, інших поранених «взимали в обиди. Загинув найманці воєди. Загинув «Тренер» - Тимур Юлдашев, український патріот з Луганська. Вночі «Сутінок» дав наказ на відхід із Савур-Могили. Переорана висота 277 була залишена українськими воїнами після 12 днів безперервних боїв. Всі ці 12 днів постійним вогнем ворога полковник Гордійчук не кидав зайняту позицію, незважаючи на поранення в руку і контузію.

«Сутінок» вів свою групу почами. Вона пішла до найближчих позицій українських військ - це було вже оточене на той момент російськими військами під Іловайськом угруповання сектора «Б» генерала Хомчака, яке зайняло кругову оборону і відбило всі атаки російських частин. Розвідникам вдалося прорвати тилами противника майже 60 кілометрів і приєднатися до наших військ. Разом з усіма українськими частинами вони пішли на прорив 29-го серпня.

А він продовжував бій...

Згадує сержант Сергій Стегарь: «Ми їхали в одній вантажівці. Гордійчук був в кабіні. Нас обстріляли раптово, і тут же машина була накрита снарядами і мінами. Вибух стався в кузові, машина загорілася. Ми вивалилися з палаючої машини, підійти на допомогу полковнику не могли - вогонь був не-

ймовірної шільності, треба було відповідати. Двері кабінки відкрився, і Гордійчук сам вибігав з машини. Ми його підірвали і зробили перев'язку. Рана була страшною - не вірилося, що він самотужки рухався з такою раною і намагався продовжувати бій. Великий осколок вразив потиличну частину. Полковник намагався продовжувати командувати боєм, навіть зривав пов'язку. Але невдовзі від втрати крові він залишився без сил. Російські десантники взяли в полон мене, Гордійчука і ще кількох бійців. Полковник був без свідомості. Нас забрали, а Гордійчука вони кинули в стороні і не дозволяли надати йому допомогу. Сказали, мовляв, цей годі не протягне. Всього день полковник лежав самі, без будь-якої допомоги і догляду, лише з 12-го дня, яку ми йому спершу наклали. Коли я дізнався, що цей офіцер живий, мене така гордість за нього взяла! Спасибі йому. Він був для нас прикладом мужності».

Горя Гордійчука, який перебував без свідомості, доставила в лікарню Мечникова в Дніпропетровську через дві доби після поранення машина «Червоного Хреста». З 1 вересня Ігор Гордійчук знаходиться в реанімаційнохірургічного відділення. Країні українській нейрохірургії намагаються поставити його на ноги.

«За виняткову мужність і героїзм, виявлені у захисті територіальної цілісності і незалежності України, жертовне служіння українському народові, привітання Героя України з врученням ордену «Золота Зірка» Гордійчуку Ігору Володимировичу - полковнику». Указ Президента України Петра Порошенка № 816/2014 - «Про присвоєння І. Гордійчуку звання Героя України» від 21 жовтня 2014 року.

• Юрій Бутусов